

Anna M. Wójcicka

Zasób Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Echa Przeszłości 3, 171-182

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Anna M. Wójcicka

Archiwum UWM
w Olsztynie

ZASÓB ARCHIWUM UNIwersYTETU WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO W OLSZTYNIE

1. Wprowadzenie

Podjmując się zadania scharakteryzowania zasobu jakiegokolwiek archiwum, nie sposób nie zmierzyć się z problemem zespołowości, i to w ścisłym związku z kwestią struktury zasobu. Możliwie precyzyjne ustalenie struktury powinno być punktem wyjścia do prawidłowego opracowania zarówno tradycyjnych pomocy archiwalnych, jak i tych najnowocześniejszych, opartych na nośnikach elektronicznych.¹ W przypadku tych ostatnich jest to związane z językiem logicznym, jakim operują, w przypadku obydwu, zapewnia czytelność i zapobiega ukryciu istotnych informacji na temat zawartości danego zasobu.

Problematyka zespołowości znalazła swoje odbicie w szerokiej dyskusji, jaka od lat toczy się w środowisku archiwalnym.² W ostatnim czasie Aniela Przywuska przejrzyście zaprezentowała zwięzłą syntezę istoty tej dyskusji.

¹ B. Ryszewski, *Problemy komputeryzacji archiwów*, Toruń 1994, s. 18-19.

² Na szczególną uwagę zasługują: K. Konarski, *Podstawowe zasady archiwistyki*, „Archeion”, t. 19/20, 1951, s. 33-79; Cz. Biernat, *Wyodrębnianie zespołów w zasobie aktowym rad narodowych*, „Archeion”, T. 42, 1965, s. 7-23; K. Arłamowski, *Szczątki i fragmenty zespołów, teoria i metoda opracowania archiwalnego*, „Archeion”, t. 51, 1969, s. 27-33; I. Radtke, *Pojęcie zespołu w praktyce archiwalnej. (Granice współczesnych zespołów akt)*, „Archeion”, t. 54, 1971, s. 89-109; Z. Chmielewski, *Problem granicy zespołów akt miejskich ziem zachodnich i północnych w latach 1945-1950*, „Archeion”, t. 65, 1977, s. 47-59; Cz. Biernat, *Problemy archiwistyki współczesnej*, Warszawa 1977, s. 163-167; H. Robótka, B. Ryszewski, A. Tomczak, *Archiwistyka*, Warszawa 1989, s. 15-16.

Przedstawiła także analizę pojęcia zespołu, a także trudności, na jakie napotyka archiwista praktyk, ustalając granice zespołów.³

Z kompleksem takich trudności spotykamy się właśnie w przypadku zasobu Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (dalej AUWM). W chwili bowiem jego powołania na jego zasób złożyły się zasoby archiwów połączonych uczelni: Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie (dalej WSP) oraz Akademii Rolniczo-Technicznej im. M. Oczapowskiego w Olsztynie (dalej ART).⁴ Obecnie zasób ten uzupełniają spływające na bieżąco akta powstałe w Uniwersytecie (dalej UWM). Już sam ten fakt wpłynął na znaczne skomplikowanie struktury zasobu. Nałożyły się na to również, pełne przekształceń, losy poszczególnych uczelni.

Problem struktury zasobu AUWM poruszył już Rafał Leśkiewicz⁵. Posłużył się on modelem zaproponowanym przez Bohdana Ryszewskiego⁶ i na jego podstawie przedstawił graficzny schemat struktury archiwum.

Wyróżnił w nim na poziomie samodzielnych zespołów, zespoły: WSP, ART, UWM oraz w ramach zespołów obcych zespoły: Akademii Administracyjnej, Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży Szkół Wyższych i Studium Prawno-Administracyjnego. W ramach zespołu WSP wyodrębnił podzespoły: Oddziału Zamiejscowego w Łomży, Nauczycielskiego Kolegium Języka Angielskiego i Wyższej Szkoły Nauczycielskiej (dalej WSN); a w ramach zespołu ART podzespoły: Zarządu Inwestycji Szkół Wyższych w Olsztynie, Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Łęczany oraz Wyższej Szkoły Rolniczej (dalej WSR). Następnie z poziomu zespołów WSP, ART i UWM wydzielił poziom serii akt poszczególnych twórców. Schodząc niżej, w ramach podzespołu WSR wyróżnił jako serie akt: Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego (dalej WSGW) w Cieszyźnie i WSGW w Łodzi, zaś w ramach podzespołu Rolniczego Zakładu Doświadczalnego (dalej RZD) Łęczany jako serie akt potraktował: PGR Łęczany, PGR Kocibórz oraz Przedsiębiorstwo Rolnicze Tadeusz Matyjek⁷.

Już pobieżna analiza tego schematu struktury narzuca refleksję na temat wykorzystania pojęcia podzespołu do jego konstrukcji. Jeśli uznać je zgodnie za Bohdanem Ryszewskim jako określenie „serii archiwaliów zespołu, która została wytworzona przez jednostkę organizacyjną twórcy zespołu posiadającą większą samodzielność wskutek podwójnego podporządkowania – twórcy ze-

³ A. Przywuska, *Zasada przynależności zespołowej w teorii i praktyce Archiwum Państwowego w Gdańsku*, [w:] *Komputeryzacja archiwów*, t. 3. *Problemy zespołowości w archiwistyce i praktyce archiwów*, Toruń 1997 r., s. 15-19.

⁴ Dokumentacja aktowa Warmińskiego Instytutu Teologicznego nie została przekazana do Archiwum UWM.

⁵ R. Leśkiewicz, *Historia i zasób Archiwum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*, [w:] *Materiały II Zjazdu Studentów Archiwistyki*, w druku.

⁶ B. Ryszewski, op. cit., s. 20-26.

⁷ R. Leśkiewicz, op. cit.

społu i jednostce nadrzędnej, lub serii, która skupia archiwalia zamkniętego okresu historycznego, wreszcie serii, która weszła w skład zespołu jako odrębna uformowana już całość w drodze sukcesji”,⁸ to czy potraktowanie akt WSR jako podzespołu zespołu akt ART, a akt WSN jako podzespołu WSP, nie zacierają prawdziwej relacji jaka zachodzi pomiędzy twórcami akt. W przedstawionym w dalszej części spisie zespołów AUWM zaproponowano w obu tych przypadkach potraktowanie tych akt jako zespołów złożonych WSR/ART oraz WSN/WSP.⁹

Takie postępowanie wydaje się być w pełni zgodne z duchem definicji zespołu złożonego. W obu przypadkach mamy do czynienia z sukcesją: ART po WSR oraz WSP po WSN. Także stopień powiązania archiwaliów uniemożliwia ich rozdzielenie. Należy bowiem pamiętać, że Rozporządzeniem Rady Ministrów z 1.10.1972 r. nastąpiło jedynie przemianowanie WSR na ART¹⁰. W konsekwencji doszło do pewnych zmian organizacyjnych uczelni, nadal jednak główne komórki organizacyjne kontynuowały swoją działalność. Podobnie wyglądała sytuacja w momencie przekształcenia WSN na WSP.¹¹

Więcej wątpliwości rodzi kwestia postąpienia z aktami WSGW w Cieszynie i WSGW w Łodzi. Potraktowanie ich jako integralnego elementu zespołu złożonego WSR/ART mogłoby zatrzeć ich odrębność ustrojową. Tym bardziej nie wydaje się słusznym uznanie ich jedynie za osobne serie tego zespołu. Nie można jednak zapominać, że o ile przeważająca część tych materiałów archiwalnych daje się wyodrębnić w zwarte zespoły, istnieją fragmenty serii archiwaliów, które w momencie powstania WSR zostały włączone do jej kancelarii.¹²

Należy także rozważyć potraktowanie jako podzespołu, akt Zarządu Inwestycji Szkół Wyższych. Zarząd Inwestycji Szkół Wyższych w Olsztynie (wcześniej jako Zarząd Inwestycji WSR w Olsztynie, przekształcony z Dyrekcji Budowy przy WSR w Olsztynie w 1952 r.) był agendą Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego (później Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach Departamentu Inwestycji). Był zatem samodzielną jednostką organizacyjną, podległą bezpośrednio Ministerstwu Szkolnictwa Wyższego, które powoływało i odwoływało jego dyrekcję.¹³ Zatem archiwalia tej instytucji są archiwaliami należącymi do produkcji aktowej samodzielnego twórcy zespołu, nie będącego

⁸ B. Ryszewski, op. cit., s. 23.

⁹ Ibidem, s. 22.

¹⁰ Dz. U., 1972, nr 41, poz. 267.

¹¹ Dz. U., 1974, nr 30, poz. 177.

¹² Chodzi tu o akta studentów WSGW Cieszyn i WSGW Łódź, którzy automatycznie z mocy ustawy stali się studentami WSR w Olsztynie.

¹³ Dz. Urz. MSzW, 1960, nr 12, poz. 42; Dz. Urz. MSzW, 1966, nr 7, poz. 61; Dz. Urz. MSzW, 1966, nr 11, poz. 112.

w zależności organizacyjnej względem twórcy zespołu (w tym przypadku WSR-ART). Jest to jednak problem otwarty, gdyż znajdujące się w AUWM akta, stanowią w istocie zapewne tylko część wytworzonych przez tę jednostkę serii archiwaliów. Zwłaszcza, że wiadomo, iż w momencie jej likwidacji doszło do przekazania części dokumentacji, związanej z zakresem jej kompetencji (wykonawstwo inwestycji) na rzecz ART i WSP.

Przedstawiony przez Rafała Leśkiewicza schemat struktury omawianego zasobu pominał ponadto fakt przechowywania w AUWM akt Towarzystwa Przyjaciół ART w Olsztynie oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego przy ART w Olsztynie. Akta te weszły w skład zasobu jako odrębne zespoły. Pierwszy na skutek ścisłego związku zakresu działania jego wytwórcy z działalnością właściciela archiwum, drugi jako depozyt.

Innym zagadnieniem jest określenie pojęciem „zespoły obce” akt wyższych uczelni, które działały w Olsztynie w latach czterdziestych. Należy przypuszczać, że intencją autora było podkreślenie faktu braku bezpośredniego związku tych zespołów (trudno mówić o jakiegokolwiek sukcesji) z twórcami zespołów, które złożyły się na zasób AUWM. Wydaje się jednak, że właściwsze jest nazwanie tego kompleksu akt mianem grupy zespołów.¹⁴ Niewątpliwie jednak ta niewielka ilościowo grupa akt wymaga dokładniejszych badań ustrojowo-kancelaryjnych.

2. Spis zespołów akt w zasobie Archiwum UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (od 1999)

Serie akt:

Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej, Wydział Humanistyczny, Wydział Nauki o Żywności, Wydział Ochrony Środowiska i Rybactwa, Wydział Pedagogiki i Wychowania Artystycznego, Wydział Zarządzania i Administracji, Kwestura, Wydawnictwo Uniwersytetu, Sekcja Zaopatrzenia i Transportu

Wyższa Szkoła Nauczycielska w Olsztynie /Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie (1969–1999)

Serie akt:

Wydział Humanistyczny, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, Wydział Pedagogiczny, Wydział Wychowania Artystycznego, Dział Kształcenia i Spraw Studenckich, Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą, Rektorat, Radca Prawny,

¹⁴ Cz. Biernat, *Problemy archiwistyki współczesnej*, Warszawa 1977, s. 176; *Polski słownik archiwalny*, Warszawa 1974, s. 35; B. Ryszewski, op. cit., s. 20-21.

Rzecznik Prasowy, Wydawnictwo, Studium Wojskowe, BHP, Dział Inwestycji, Dział Techniczny, Kwestura, Studium Wychowania Fizycznego, Biblioteka, Dział Kadr i Spraw Socjalnych, Studium Wojskowe

Podzespoły:

- **Oddział Zamiejscowy WSP w Łomży (1988–1994)**
- **Nauczycielskie Kolegium Języka Angielskiego (1990–1994)**

Wyższa Szkoła Rolnicza w Olsztynie / Akademia Rolniczo-Techniczna im. Michała Oczapowskiego w Olsztynie (1950–1999)

Serie akt:

Wydział Rolnictwa i Kształtowania Środowiska (wcześniej Wydział Rolniczy), Wydział Bioinżynierii Zwierząt (wcześniej Wydział Zootechniczny), Wydział Nauki o Żywności (wcześniej kolejno: Wydział Mleczarski, Wydział Technologii Mleczarskiej i Żywności, Wydział Technologii Żywności), Wydział Medycyny Weterynaryjnej (wcześniej Wydział Weterynaryjny), Wydział Ochrony Środowiska i Rybactwa (wcześniej kolejno: Wydział Rybactwa, Wydział Ochrony Wód i Rybactwa Śródlądowego), Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej (wcześniej kolejno: Wydział Geodezji Urządzeń Rolnych, Wydział Geodezji i Urządzeń Rolniczych), Wydział Mechaniczny, Wydział Budownictwa Lądowego, Wydział Zarządzania, Instytut Biologii Stosowanej, Instytut Nauk o Wychowaniu (wcześniej kolejno: Instytut Oświaty Rolniczej, Instytut Pedagogiki), Studium Języków Obcych, Biuro Rektora (Rektorat), Sekretariat Dyrektora Administracyjnego, Biuro ds. Kształcenia i Spraw Studenckich, Biuro Współpracy z Zagranicą, Sekcja Organizacji Badań Krajowych, Dział Spraw Osobowych i Socjalnych, Dział Wydawnictw, Kwestura, Sekcja Ekonomiczna, Dział Transportu i Zaopatrzenia, BHP, Biblioteka Główna, Zbiór fotografii

Podzespół:

Rolniczy Zakład Doświadczalny Łężany ART w Olsztynie (1954–1999)

Serie akt:

- Państwowe Gospodarstwo Rolne Łężany (1945–1954)
- Państwowe Gospodarstwo Rolne Kocibórz (1957–1971)
- RZD Łężany (1954–1992)
- Przedsiębiorstwo Rolnicze Tadeusz Matyjek (1992–1999)

Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie (1919–1950)

Serie akt:

- Akademia Rolnicza w Bydgoszczy (1919–1922)

- Państwowa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie (1922–1939)
- WSGW w Cieszynie (1945–1950)

Podserie:

Rektorat, Komisja Weryfikacyjna, Studium Wstępne, Wydział Rolny, Wydział Mleczarski, Studium Nauczycielsko-Instruktorskie, Dział Kadr, Majątki Doświadczalne

Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi (1945–1950)

Serie akt:

Rektorat, Różne kursy, Wydział Rolniczy, Wydział Spółdzielczy, Wydział Przetwórstwa Rolnego, Wydział Agronomii Społecznej, Wydział Ogrodniczy

Towarzystwo Przyjaciół Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie (1966–1991)

Dyrekcja Budowy przy WSR w Olsztynie / Zarząd Inwestycji WSR w Olsztynie / Zarząd Inwestycji Szkół Wyższych w Olsztynie (1951–1991)

Związek Nauczycielstwa Polskiego przy Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie (wcześniej przy WSR w Olsztynie) (1954–1994)

Grupa zespołów akt wyższych uczelni, działających w Olsztynie (1945–1950)

- Akademia Administracyjna / Wyższa Szkoła Prawno-Ekonomiczna w Olsztynie (1945–1946)
- Towarzystwo Wyższej Szkoły Prawno-Ekonomicznej (1946–1947)
- Studium Prawno-Administracyjne przy Wydziale Prawno-Ekonomicznym UMK w Toruniu z siedzibą w Olsztynie (1946–1948)
- „Bratnia Pomoc” Studentów WSPE w Olsztynie / SPA UMK w Toruniu (1946–1948)
- Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży Szkół Wyższych. Zarząd Wojewódzki w Olsztynie (1947–1950)

3. Zawartość zespołów Archiwum UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (od 1999)

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski powołano mocą Ustawy RP z 9 lipca 1999 r., scalając trzy olsztyńskie uczelnie: Akademię Rolniczo-Techniczną,

Wyższą Szkołę Pedagogiczną i Warmiński Instytut Teologiczny. Swoją działalność rozpoczął 1 września 1999 r.¹⁵

Jest to zespół otwarty (narastający). Na bieżąco spływają serie akt z poszczególnych komórek organizacyjnych uczelni.

Wyższa Szkoła Nauczycielska w Olsztynie /Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie (1969–1999)

WSN w Olsztynie powołało do życia rozporządzenie Rady Ministrów z 19 czerwca 1969 r. Następnie, kolejne rozporządzenie Rady Ministrów z 20 sierpnia 1974 r. przekształciło WSN w WSP w Olsztynie.¹⁶

Jest to zespół złożony, zawierający akta WSN i WSP. Wydzielone serie akt tego zespołu odpowiadają odpowiednio jednostkom organizacyjnym uczelni. Jako niższy poziom w hierarchii – poziom podserii (klas), można wydzielić w ramach akt wydziałowych, akta studentów absolwentów oraz akta studentów, którzy nie ukończyli studiów. Klasy te są dodatkowo zróżnicowane rodzajem kierunków studiów. W części serii akt studenckich znajdują się prace dyplomowe.

W zespole jakościowo dominują akta osobowe studentów i byłych pracowników. Wynika to ze specyfiki działalności uczelni.

Pomocne archiwalne: spisy zdawczo-odbiorcze, alfabetyczny spis pracowników WSN/WSP (1969–1999), alfabetyczny wykaz studentów Wydziału Wychowania Artystycznego (1996–1999), katalog tematyczny prac dyplomowych absolwentów Wydziału Pedagogicznego studiów dziennych i zaocznych (1977–1999), katalog prac dyplomowych powstałych na kierunkach: Administracja, filologia polska, filologia rosyjska, historia, politologia (1974–1999).

Podzespoły:

– **Oddział Zamiejscowy WSP w Łomży (1988–1994)**

– **Nauczycielskie Kolegium Języka Angielskiego (1990–1994)**

W obu podzespołach dominują akta studenckie i akta osobowe pracowników. Znajdują się tu także akta dotyczące organizacji obu jednostek.

¹⁵ Dz. U., 1999, nr 69, poz. 762; *U źródeł Uniwersytetu 1993-1999. Materiały i dokumenty do powstania Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*. Wstęp, wybór i opracowanie B. Łukaszewicz, Olsztyn 1999, s. 166; *Powstanie Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*, oprac. B. Łukaszewicz, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 4, 1999, s. 601-660.

¹⁶ Dz. U., 1969, nr 18, poz. 134; *XX lat Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie*, pod. red. T. Zienkiewicza, Olsztyn 1989; J. Chłosta, *Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie 1969–1999*, Olsztyn 1999.

Wyższa Szkoła Rolnicza w Olsztynie / Akademia Rolniczo-Techniczna im. Michała Oczapowskiego w Olsztynie (1950–1999)

Wyższą Szkołę Rolniczą w Olsztynie powołało do życia Rozporządzenie Rady Ministrów z 31.05.1950 r., związające WSGW w Łodzi i WSGW w Cieszyźnie. Na jego mocy studenci obu szkół stawali się studentami WSR. Kolejne Rozporządzenie Rady Ministrów z 1.10.1972 zmieniało nazwę WSR na Akademię Rolniczo-Techniczną w Olsztynie.¹⁷

Jest to zespół złożony, zawierający akta WSR i ART. Na tych samych zasadach jak w przypadku zespołu WSN/WSP wydzielono serie i podserie akt. Podobnie wygląda jakościowy charakter zespołu, zdominowany aktami personalnymi. Na uwagę zasługuje niedawno przejęty zbiór fotografii (albumy i zdjęcia luzem), częściowo opisanych.

Pomocze archiwalne: spisy zdawczo-odbiorcze, kartoteki studentów i pracowników WSR/ART (1950–1996)

Podzespół:

Rolniczy Zakład Doświadczalny Łęczany ART w Olsztynie (1954–1992)

Gospodarstwo rolne, które stało się bazą dla RZD Łęczany zostało przejęte od PGR w 1954 r. W uczelni funkcjonowały także inne zakłady doświadczalne: Pozorty, Bałcyny, Zajączki, jako baza do prowadzenia prac naukowo-badawczych¹⁸. Akta tych pozostały RZD nie zostały przekazane do archiwów.

Serie akt:

- Państwowe Gospodarstwo Rolne Łęczany (1945–1954)
Opisy inwentaryzacyjne majątków, protokoły ustalania granic, rejestr pomiarowy
- Państwowe Gospodarstwo Rolne Kocibórz (1957–1971)
Dokumenty dotyczące organizacji, sprawozdania finansowe oraz materiały inwentaryzacji powszechnej
- RZD Łęczany (1954–1992)
Akta osobowe pracowników, dokumentacja płać, dokumenty księgowe, bilanse, plany finansowo-gospodarcze
- Przedsiębiorstwo Rolnicze Tadeusz Matyjek (1992–1999)
Akta osobowe pracowników

Pomocze archiwalne: spisy zdawczo-odbiorcze.

¹⁷ Dz. U., 1950, nr 24, poz. 216; J. Kozdroń, A. Sołoma, A. Wójcicka, *Kortowo w 45-leciu. Z dziejów ART im. M. Oczapowskiego w Olsztynie. Daty, fakty, wydarzenia*, Olsztyn 1995, s. 10-12, 34.

¹⁸ *Rolnicze Zakłady Doświadczalne*, [w:] *Dziesięciolecie WSR w Olsztynie 1950–1960*, pod red. W. Wawrzyczka, Olsztyn 1960, s. 185-192; M. Rząsa, *Rolnicze Zakłady Doświadczalne*, [w:] *Dwudziestopięćlecie ART w Olsztynie, 1950–1975*, Olsztyn 1975, t. I, s. 270-272.

Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie (1919–1945)

Uczelnia powstała w 1919 r. Początkowo funkcjonowała w Poznaniu, a od lutego 1920 r. w Bydgoszczy. Następnie została w 1922 r. jako Państwowa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego przeniesiona do Cieszyna. W 1927 r. jako Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego, uzyskała status wyższej szkoły zawodowej. W czerwcu 1939 r. przywrócono jej dawną nazwę, a sama szkoła powróciła do poziomu licealnego. Jej działalność została przerwana we wrześniu 1939 r. Jako szkoła wyższa została reaktywowana w 1945 r.¹⁹

W ramach podserii serii akt WSGW przeważają teczki osobowe studentów.

Seria akt PSGW w Cieszynie obejmuje Katalogi Słuchaczy z lat 1925–1935 oraz pojedyncze dokumenty z lat 1927–1937, m.in. Statut, program nauczania, zarządzenie Ministerstwa Wyznań i Oświecenia Publicznego, nieliczne fotografie.²⁰

Seria akt Akademia Rolnicza w Bydgoszczy zachowana jest w szczątkowej formie. Zawiera jedynie: uwierzytelniony odpis mianowania Andrzeja Piekarskiego profesorem AR w Bydgoszczy (16.11.1919), uwierzytelniony odpis książeczki legitymacyjnej (indeksu) słuchacza AR (05.12.1949) oraz fotokopie statutu, książeczki legitymacyjnej oraz innych dokumentów osobistych słuchaczy.

Pomoc archiwalne: spisy zdawczo-odbiorcze z 1956 r. i 1970 r. oraz spis sporządzony po uporządkowaniu w 1974 r. wraz z kartotekami zawartości tomów, na które rozdzielono poszczególne jednostki.

Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi (1945–1950)

WSGW w Łodzi została powołana do życia we wrześniu 1945 r.²¹

Zespół zawiera serie akt wszystkich funkcjonujących pięciu wydziałów (są to przede wszystkim akta studenckie) oraz serię akt Rektoratu. Zespół został uporządkowany w tym samym czasie co WSGW w Cieszynie i posiada spis zdawczo-odbiorczy z 1956 r. oraz kartotekę zawartości tomów.

¹⁹ J. Kozdroń, A. Sołoma, A. Wójcicka, op. cit., s. 7; B. Warzybok, *Krótki rys historyczny*, [w:] *Dziesięciolecie WSR w Olsztynie 1950–1960*, pod red. W. Wawrzyczka, Olsztyn 1960, s. 12-17; E. Sukertowa-Biedrawina, B. Wilamowski, *Rozwój nauki w Olsztynie po wyzwoleniu*, [w:] *Szkice olsztyńskie*, pod. red. J. Jasińskiego, Olsztyn 1967, s. 343-344.

²⁰ W Archiwum Państwowym w Katowicach, Oddział w Cieszynie znajduje się pod numerem porządkowym 87 zespół zatytułowany Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie 1920–1938, liczący pięć jednostek archiwalnych (0,20 m.b.).

²¹ K. Berliński, *Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi. Krótki rys historyczny*, ibidem, s. 11-12; *Z dziejów Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi, ze szczególnym uwzględnieniem Wydziału Rolniczego*, oprac. H. Szulc-Bujnicka, maszynopis.

Towarzystwo Przyjaciół Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie (1966–1991)

Akta obejmują cały okres działalności Towarzystwa, od momentu poprzedzającego jego rejestrację 28.11.1967 aż do rozwiązania 20.09.1991. Znajdują się tu akta organizacyjne, protokoły z posiedzeń Zarządu, Prezydium Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej, plany pracy, sprawozdania z działalności, plany, bilanse i sprawozdania finansowe, deklaracje członkowskie, akta kół i oddziałów Towarzystwa, dokumentacja zjazdów, sympozjów i seminariów organizowanych przez Towarzystwo.²²

Dyrekcja Budowy przy WSR w Olsztynie / Zarząd Inwestycji WSR w Olsztynie / Zarząd Inwestycji Szkół Wyższych w Olsztynie (1951–1991)

Zespół zawiera sprawozdania, akta osobowe pracowników, dokumentację plac, a także dokumenty z okresu likwidacji.

Związek Nauczycielstwa Polskiego przy Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie (wcześniej przy Wyższej Szkole Rolniczej w Olsztynie) (1954–1994)

Zespół ten zawiera akta osobowe z lat 1954–1963 oraz szereg akt z lat 1966–1994, zarówno dokumentacji archiwalnej, jak i niearchiwalnej. Całość znajduje się w trakcie porządkowania.

Grupa zespołów akt wyższych uczelni działających w Olsztynie (1945–1950)

- Akademia Administracyjna / Wyższa Szkoła Prawno-Ekonomiczna w Olsztynie (1945–1946)
- Towarzystwo Wyższej Szkoły Prawno-Ekonomicznej (1946–1947)
- Studium Prawno-Administracyjne przy Wydziale Prawno-Ekonomicznym UMK w Toruniu z siedzibą w Olsztynie (1946–1948)
- „Bratnia Pomoc” Studentów WSPE w Olsztynie / SPA UMK w Toruniu (1946–1948)
- Towarzystwo Przyjaciół Młodzieży Szkół Wyższych. Zarząd Wojewódzki w Olsztynie (1947–1950)

Akademia Administracyjna powstała decyzją pełnomocnika rządu Jakuba Prawina 7.09.1945 r. Inauguracja roku akademickiego odbyła się 19.10.1945 r. Niepowodzenie w uzyskaniu statusu uczelni o akademickich prawach, do-

²² J. Dudo, *Towarzystwo Przyjaciół ART w Olsztynie*, [w:] *Trzydzieści lat ART w Olsztynie 1950–1980*, Olsztyn 1980, s. 17-20.

prowadziło do podjęcia 31.01.1946 r. decyzji o zmianie nazwy Akademii Administracyjnej na Wyższą Szkołę Prawno-Ekonomiczną w Olsztynie. Formalnie uczelnia należała do miasta Olsztyna. 18.04.1946 r. wojewoda olsztyński zarejestrował Towarzystwo Wyższej Szkoły Prawno-Ekonomicznej, na własność którego przeszła WSPE, jako prywatna szkoła wyższa 05.10.1946 r. Ministerstwo Oświaty wydało zgodę na przejęcie przez Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu WSPE jako filii Wydziału Prawno-Ekonomicznego, pod nazwą Studium Prawno-Ekonomiczne w Olsztynie (od połowy lutego 1947 r. funkcjonowało pod nazwą Studium Prawno-Administracyjne). W czerwcu 1948 r. Studium zlikwidowano. Od jesieni 1948 r. do wiosny 1950 r. pod egidą Towarzystwa Przyjaciół Szkół Wyższych prowadzono kursy księgowości.²³

Akta należące do powyższych zespołów zostały uporządkowane w Archiwum ART w latach 1973-1974. Podzielono je wówczas na jednostki, ponumerowano karty, zszyto, opisano i rozmieszczono w trzech płóciennych teczkach. Sporządzono na koniec spis zdawczo-odbiorczy oraz kartoteki zawartości dla poszczególnych tomów. Niestety, praca ta nie została w pełni wykonana prawidłowo. Jednostki nie zostały do końca właściwie wyodrębnione. Istnieją także poważne nieścisłości i niekonsekwencje w opisie jednostek, co przekłada się na treść spisu (zresztą nadto pobieżnego) i kartotek zawartości. Akta te wymagają ponownego wnikliwego uporządkowania.

4. Podsumowanie

Należy pamiętać o szczególnej pozycji, jaką zajmują archiwa szkół wyższych, których zasób jest częścią państwowego zasobu archiwalnego, a same archiwa archiwami z zasobem historycznym²⁴. Nakłada to na nie szczególne obowiązki, związane przede wszystkim z nadzorem nad narastaniem gromadzonego przez siebie zasobu oraz jego właściwym zabezpieczeniem. Wszystkie te działania podejmuje się jednak, aby umożliwić jak najszersze udostępnienie przechowywanych archiwaliów. Jednym z narzędzi, ułatwiających dotarcie do nich są przewodniki po zasobie archiwów. Niech niniejsza próba przybliżenia zawartości zasobu AUWM będzie przyczynkiem do tego rodzaju opracowania.

²³ E. Sukertowa-Biedrawina, B. Wilamowski, op. cit., s. 339-342.

²⁴ Ustawa z dnia 14.07.1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, Rozdz. 3, Art. 15, pkt 1, Art. 22, pkt. 1, Art. 35, pkt. 2, W; Dz. U., poz. 173, zm.: Dz. U. z 1989 r. nr 34, poz. 178, z 1996 r. nr 106, poz. 496 i nr 156, poz. 775.

DER BESTAND DES ARCHIVS VON ERMLAND UND MASUREN UNIVERSITÄT IN OLSZTYN

Zusammenfassung

Der erste Teil des Artikels leitet in die Problematik der Archivmethodik ein, die die Struktur des Archivbestandes betrifft. Man signalisiert auch die Schwierigkeiten, die mit dem Begriff der Gemeinschaftlichkeit verbunden sind, und verweist auf die Fachliteratur.

Es wird auch gezeigt, wie das Leben von UWM – Archivgründer einen Einfluss auf seine Kompliziertheit und Probleme mit der Bestimmung dessen, in welchem Verhältnis zueinander seine Bestandteile stehen, gehabt hatte. Es sollen die wichtigsten historischen Ereignisse angebracht und die Kriterien besprochen werden, die zu ihrer Wahl dienten. Man sollte auch Bedingungen erklären, die der Klassifizierung der einzelnen Bestandteile zu den bestimmten Archivstrukturen zugrunde liegen.

Das Ergebnis dieser Analyse von schon existierendem Archivbestand ist das im zweiten Teil des Artikels präsentierte Verzeichnis, das die einzelnen Bestandteile des Archivs von UWM umfasst. Das ist die erste vollständige Darstellung dieses Archivbestandes, die das Niveau von Aktenserien in den einzelnen Archivkomplexen berücksichtigt.

Der dritte Teil des Artikels soll die Charakteristik von den einzelnen Bestandteilen des Archivs darstellen. Es werden hier die wichtigsten historischen Fakten am Beispiel der Geschichten von Gründern der Archivkomplexen, der Art der Dokumentation, den vorhandenen Archivhilfsmitteln und dem Stand der Anordnung.